ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **A. B.,** zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2023, č. j. 16 Az 12/2023-28,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2023, č. j. 16 Az 12/2023-28, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 4. 2023, č. j. OAM-106/LE-LE05-LE05-2020, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 12 342 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce, JUDr. Matěje Šedivého, advokáta.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 30. 5. 2023 k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 25. 4. 2023, č. j. OAM-106/LE-LE05-LE05-2020, jímž mu žalovaný neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplývá, že dne 15. 9. 2020 byl žalobce zadržen, neboť při kontrole silničního vozidla bylo zjištěno, že na něj byl Uzbekistánem vydán zatýkací rozkaz. Dne 30. 9. 2020 žalobce prostřednictvím svého právního zástupce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany.

[3] Ve vlastnoručním písemném vyjádření ze dne 9. 10. 2020 žalobce uvedl, že je uzbecké státní příslušnosti a tádžické národnosti. V dětství mu zemřela matka, v roce 2001 po autonehodě otec, takže byl nucen zabezpečit svou nevlastní matku a čtyři sestry. V letech 2003 až 2007 pracoval v Rusku, v průběhu času se oženil a tři z jeho sester se provdaly. Nyní má čtyři děti, které žijí s jeho manželkou v Uzbekistánu. V roce 2013 koupil zadluženou společnost, splatil dluh a podnikal. Následně založil druhou společnost za účelem podnikání v zemědělství. Vzal si úvěr 400 mil. uzbeckých sumů (UZS) a za 100 mil. UZS koupil zvířata od známého farmáře. Na prodej zvířat za zbývajících 300 mil. UZS (více než 31 tis. USD) podepsal smlouvu s farmářem na doporučení hlavního účetního banky, pana E. M. Na 100 mil. UZS z této částky podepsal příkazní dohodu na jméno E. M., ale neobdržel žádné zvíře. E. M. následně zfalšoval žalobcův podpis a převedl všechny peníze na cizí bankovní účet. Po dalším prodlení s dodáním zvířat žalobce zaslal stížnost vedoucímu banky a zároveň ředitelství národní banky, ale nedostal odpověď. Starší bratr E. M. T. zastává podle žalobce vysokou funkci v orgánech policie. Žalobce byl následně obviněn ze zpronevěry peněz. Ani návštěva okresní prokuratury v K. (dle anglické transkripce K.) mu nepomohla, proto žalobce v obavě ze zatčení a smrti ve vězení opustil Uzbekistán. Žalobce následně kontaktoval vyšetřovatele telefonicky a žádal přezkoumání pravosti podpisů, ale nikdo nic nezkoumal a v nepřítomnosti jej obvinili. Žalobce dodal, že druhým důvodem útěku z Uzbekistánu je potřeba uživit rodinu. Jeho čtvrtý syn se narodil až po jeho odjezdu s onemocněním ledvin, nechali jej na vlastní náklady operovat a nyní se mu daří dobře, jen musí brát drahé léky.

[4] Ve formuláři pro poskytnutí údajů k žádosti žalobce dne 26. 10. 2020 uvedl, že vyznává islám a politicky se nijak neangažoval. V prosinci roku 2017 přešel hranici s Kyrgyzstánem, odtamtud odletěl do Turecka. Tam pracoval na stavbách, následně odletěl na Ukrajinu a pak se dostal do Evropy, konkrétně do Německa. Odtamtud v březnu 2020 přijel do České republiky. Má tady hodně známých a našel si práci. Svou žádost odůvodnil tím, že si vzal úvěr 400 mil. UZS, z něhož využil pouze 100 mil. UZS, následně účetní v bance zfalšoval jeho podpis a vybral zbytek peněz. Napsal stížnost, ale účetní má bratra policistu, takže stížností se nikdo nezabýval a nikdo neověřil jeho podpis. Žalobce uvedl, že na něj naléhali, aby napsal, že ty peníze vybral, ale on raději utekl. Banka mu následně zabavila automobil, jeho přátelé zaplatili zbytek úvěru. Jeho manželku dvakrát odvedli na výslech i s malými dětmi.

[5] V rámci pohovoru konaného dne 26. 10. 2020 v ruském jazyce žalobce uvedl, že vycestoval se svým pasem, který si v zemi původu neměl problém vyřídit – běžně cestoval do Kyrgyzstánu a Turecka. Pas následně ztratil v České republice. Uzbekistán opustil ze strachu z vyhrožování E. M. (účetního z banky, který vzal peníze z úvěru) a jeho bratra T., který je významným policistou. Žalobce doplnil, že podal stížnost na banku, pročež mu vyhrožují a pronásledují jej. Kdyby napsal, že peníze vzal, všechno by prý bylo v pořádku. Tento problém začal v polovině roku 2017, kdy žalobce žádal banku o zaslání zbytku peněz, ale banka odmítla s tím, že úvěr již byl vyčerpán. Žalobce proto poslal stížnost, z níž vyplynuly veškeré jeho problémy a vyhrožování. Od banky žádnou odpověď na stížnost nedostal, stejně jako od prokurátora v zemi původu, na nějž se obrátil v září 2017. Jelikož v prosinci 2017 odjel z Uzbekistánu, nemohl se zajímat o to, jak byl jeho podnět vyřízen. Jeho manželka nic zjistit nemohla, nerozumí tomu a stará se o děti. T. M. podle žalobce pracoval jako policista v T., následně se měl stát prokurátorem v N. Žalobce se obává, že jej zabijí, protože odmítá napsat, že peníze vybral on.

[6] Žalobce v pohovoru rovněž vypověděl, že jej již odsoudili na 10 let. Svá práva v trestní věci nijak nehájí, advokáti u nich nic nezmohou. Na otázku, z jakého důvodu by mu mělo hrozit zabití ve vězení, žalobce odpověděl, že tam mnoho lidí umírá – když policie řekne, člověk ve vězení zemře. Vyhrožovali mu prý i telefonicky v době, kdy byl v Turecku, že jestli jej chytí, nepřežije to. Žalobce nevěděl, v jaké fázi je jeho extradiční řízení, sdělil, že tomu nerozumí. O mezinárodní ochranu nepožádal hned po příjezdu do České republiky, neboť potřeboval vydělat peníze na synovu operaci. Žalobce k doložení svých tvrzení předložil dokument v uzbeckém jazyce, jehož obsahem byla stížnost ze dne 17. 8. 2017 na zpronevěru finančních prostředků pracovníky banky, podepsaná žalobcem jakožto jednatelem obchodní společnosti K. z. a. (dále jen „K. Z.").

[7] Usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 13. 11. 2020 bylo rozhodnuto o propuštění žalobce z předběžné vazby, neboť ve lhůtě stanovené Smlouvou mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech ze dne 18. 1. 2002 (vyhlášenou pod č. 133/2003 Sb. m. s.) nebyly doručeny originály extradičních materiálů.

[8] Dne 7. 12. 2021 byla žalovanému doručena dodatková informace náměstka prokurátora K. okresu, kterou Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem obdrželo v rámci extradičního řízení. Podle této písemnosti měl žalobce jako ředitel K. Z. žádat o poskytnutí úvěru ve výši 400 mil. UZS na koupi hovězího dobytka. Do zástavy dal budovu veřejného stravování a tři automobily. Žalobce se podle uzbecké prokuratury dohodl s pracovníkem banky E. M. a vedoucím zemědělského hospodářství Z.-M.-č. (dále jen „Z. M.") M. R. na použití úvěrových prostředků na jiné účely. Sepsali smlouvu mezi K. Z. a Z. M. o koupi dobytka, žalobce převedl prostředky z úvěru na účet Z. M., ten ale bez předání dobytka převedl 300 mil. UZS na „*plastové karty*" 33 fyzických osob, založené M. R. za pomoci E. M. Jmenovaní následně peněžní prostředky vybrali a utratili je. Dne 27. 12. 2018 uzbecké orgány zahájily trestní stíhání žalobce, dne 28. 12. 2018 rozhodly o jeho vzetí do vazby a vyhlásily po něm pátrání. Dne 11. 9. 2019 bylo předběžné vyšetřování v zemi původu pozastaveno z důvodu neznámého pobytu obviněného (žalobce). Podle uzbecké prokuratury žalobce dříve nebyl za uvedený čin trestně stíhán.

[9] Dne 17. 12. 2021 byl žalovanému doručen návrh státní zástupkyně Krajského státní zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 14. 12. 2021, podaný u Krajského soudu v Ústí nad Labem, na vydání rozhodnutí o přípustnosti vydání žalobce k trestnímu stíhání do Uzbekistánu. Podle státní zástupkyně by jednání přičítané žalobci uzbeckou prokuraturou mohlo být podle českého práva kvalifikováno jako trestný čin podvodu nebo úvěrového podvodu – jde tedy o skutek oboustranně trestný. Nejde zároveň o trestný čin vojenského či politického charakteru ani o porušení daňových, celních či devizových předpisů cizího státu. Trestnost činu dosud nezanikla z důvodu promlčení, obviněnému zároveň nehrozí trest smrti. Státní zástupkyně se stručně zabývala i dodržováním lidských práv v Uzbekistánu a krátce shrnula výslech žalobce v rámci extradičního řízení. Žalobce v rámci extradičního řízení předložil i dokument v uzbeckém jazyce, který měl prokazovat jeho odsouzení, podle překladu se však jednalo o usnesení o opatření v nepřítomnosti v podobě zadržení obviněného v souvislosti s vyhlášením pátrání. Návrh státní zástupkyně obsahuje seznam více než 30 příloh, ty však nebyly žalovanému zaslány a žalovaný k jejich získání podle obsahu spisu žádné kroky neučinil.

[10] Při doplňujícím pohovoru dne 18. 11. 2022 žalobce dodal, že za úvěr ručil velkou restaurací, která patří jeho kamarádovi. Ten zbytek úvěru splatil, aby o podnik nepřišel, ale žalobce pořád stíhají. Podle žalobce řízení v Uzbekistánu dosud neskončilo. Na otázku, proč při pohovoru dne 26. 10. 2020 uvedl, že již byl odsouzen, žalobce odpověděl, že byl soud, byl obviněn a hrozí mu 10 let vězení. Žalovaný upozornil, že ze sdělení Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem vyplývá, že žalobce dosud odsouzen nebyl. Žalobce připustil, že neví, zda již byl odsouzen. Dostal prý nějaký papír od soudu, podle něhož mu hrozí 10 let vězení. Na otázku, jak je možné, že E. M. je spoluobviněným, žalobce odpověděl, že E. M. způsobil velkou škodu a podvedl asi i jiné, ale možná jej chtějí jen obvinit, „*aby se neřeklo*“, a po pár měsících jej pustí. Následně se žalovaný dotazoval na bratra E. M., který měl být podle žalobce nejprve policistou v T., následně prokurátorem v N. a nyní je údajně opět policistou v T. K tomu žalobce vysvětlil, že T. M. byl policistou v T., následně se stal prokurátorem v N., ale pak se žalobce doslechl, že jej zase poslali do T. jako policistu. Na otázku, proč se bojí o svůj život, žalobce odpověděl, že je to proto, že půjde do vězení. Policie prý ví, že požádal o azyl, protože když byli u něj doma, manželka jim řekla, aby už tam nejezdili, že v České republice požádal o azyl a už tam nežije. Žalobce uvedl, že se bojí, že jej zabijí, když se nepřizná ke zpronevěře.

[11] Žalovaný do správního spisu dále založil následující informace o zemi původu: informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 16. 5. 2022; Uzbekistán – Činnost policie ve vztahu k ochraně práv občanů, Činnost úřadu ombudsmana, překlad výroční zprávy Amnesty International 2020/21 – Stav lidských práv ve světě – Uzbekistán 2020; informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 1. 2023 – Možnosti vycestování občanů Uzbekistánu do zahraničí a návratu zpět do vlasti, Registrace u zastupitelského úřadu v zahraničí, Žádost o azyl v zahraničí, Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti; a překlad vybraných částí zprávy Ministerstva zahraničí USA ze dne 12. 4. 2022 o dodržování lidských práv v Uzbekistánu za rok 2021.

[12] V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný konstatoval, že žalobce neuvedl žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly závěr, že v zemi původu vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. Naopak výslovně prohlásil, že jiné problémy než stíhání za zpronevěru v Uzbekistánu neměl. Žalovaný mu tedy neudělil azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu.

[13] Žalovaný rovněž nedospěl k závěru, že by žalobce mohl pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Potřeba vydělávat peníze pro zabezpečení rodiny mezi taxativně vymezené zákonné důvody pro udělení azylu nespadá. Hrozba trestního stíhání byla prokázána, ovšem i žalobce připustil, že má reálný základ. Ani snaha spoluobviněného shodit vinu na žalobce nepředstavuje podle žalovaného azylově relevantní skutečnost. Žalovaný upozornil na rozpor ve výpovědi žalobce, dle níž jej hledala policie doma v době, kdy již byl žadatelem o mezinárodní ochranu v České republice. Tuto žádost totiž žalobce podal až ve chvíli, kdy byl zadržen na základě mezinárodního zatykače. Pokud již uzbecké orgány věděly o tom, že žalobce je v zahraničí, nedávalo by smysl, aby jej hledaly doma. Nadto dle výše zmiňované informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 1. 2023 nehrozí uzbeckým občanům, kteří v zahraničí neúspěšně požádali o mezinárodní ochranu, po návratu do země původu žádné nebezpečí. Z těchto důvodů žalovaný žalobci neudělil azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

[14] Poté, co žalovaný dále vyloučil u žalobce existenci důvodů pro udělení azylu podle § 13 i § 14 zákona o azylu, přikročil ke zkoumání důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobci nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. Žalobce je stíhán pro trestný čin, za který mu nehrozí uložení nebo vykonání trestu smrti. Žalovaný tvrdí, že pouhá možnost špatného zacházení nemá sama o sobě za následek porušení článku 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva"). Trestní stíhání ani hrozbu vzetí do vazby či trestu odnětí svobody nelze podle žalovaného hodnotit jako skutečně hrozící vážnou újmu. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu žalovaný upozornil, že mezinárodní ochrana není nástrojem pro vyhnutí se negativním důsledkům trestního stíhání v zemi původu. Žalovaný zdůraznil, že zpronevěra a úvěrový podvod jsou trestné i v České republice a je povinností příslušných orgánů je vyšetřit. Není v pravomoci žalovaného posuzovat, zda žalobce spáchal v zemi původu trestné činy či zda je jeho stíhání vykonstruované – k tomuto posouzení jsou příslušné orgány činné v trestním řízení jiného suverénního státu. Účelem řízení o mezinárodní ochraně rovněž není rozhodnout, zda cizinec bude vydán, či nikoli.

[15] Podle žalovaného žalobce *„fakticky neuvedl žádnou skutečnost, z níž by vyplývalo, že trestní řízení proti němu je v Uzbekistánu vykonstruované, nespravedlivé, nezákonné nebo jakkoli zmanipulované*". Žalovaný připomněl, že žalobce svá práva v Uzbekistánu nikterak nehájí. Podle žalovaného jediná konkrétní výtka spočívala v neověření žalobcova podpisu na příkazu. Výpovědi žalobce ohledně okolností trestního stíhání jsou podle žalovaného do jisté míry nevěrohodné, neboť z extradičního řízení vyplynulo, že E. M., o němž žalobce tvrdil, že je fakticky nedotknutelný díky vlivu svého bratra, je žalobcovým spoluobviněným. Vnitřně rozporné byly žalobcovy výpovědi i v otázce postavení bratra E. M. a tvrzeného odsouzení žalobce.

[16] Žalovaný upozornil, že výkon vazby *„je jistě nepříjemnou záležitostí v každé zemi*". Podle zpráv Ministerstva zahraničí USA a Amnesty International jsou v posledních letech v Uzbekistánu zaváděny mechanismy s cílem zabraňovat mučení a jiným formám špatného zacházení a násilí. Zaznamenané případy pak bývají vyšetřovány a pachatelé potrestáni, byť jistě ne ve všech případech. Z těchto zdrojů podle žalovaného nevyplývá, že by hrozba mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání vůči žalobci byla bezprostřední. S odkazem na blíže neidentifikovanou judikaturu Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva žalovaný upozornil, že důvodnou obavu z porušování základních práv lze založit pouze na prokázání konkrétních okolností spojených s vyžadovanou osobou, které potvrzují pravděpodobnost tohoto závěru. Ohrožení žalobce ze strany E. M. je podle žalovaného hypotetické, a nikoli skutečně bezprostředně hrozící; navíc jde o nestátního původce potenciální vážné újmy. Přestože žalobce tvrdil, že bratr E. M. by měl být vlivnou osobou, žalovaný nedospěl k závěru, že by veřejná moc nebyla schopna zajistit ochranu žalobce. Pokud se žalobce cítí ohrožen, měl by se podle žalovaného obrátit na státní orgány, neboť uzbecká policie je *„funkčním prostředkem hájení práv občanů*". Žalobce podle žalovaného neuvedl žádnou relevantní překážku, která by mu bránila na orgány v zemi původu se obrátit. Jestliže o ochranu vůbec nepožádal, nelze usuzovat, že by mu orgány v zemi původu nebyly schopny účinnou pomoc poskytnout.

[17] Podle žalovaného ani z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu nehrozí žalobci v Uzbekistánu žádné nebezpečí. Žalovaný konstatoval, že na území Uzbekistánu

v současnosti neprobíhá mezinárodní či vnitřní ozbrojený konflikt a že případné vycestování žalobce nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Žalovaný žalobci doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu neudělil. Závěrem žalovaný vyhodnotil, že nebyly naplněny ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu.

[18] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou podanou k Městskému soudu v Praze.

[19] Žalobce v prvé řadě namítal, že žalovanému ušlo, že na začátku konfliktu v zemi původu stála stížnost žalobce na pracovníky banky. Závěr žalovaného o tom, že žalobce neučinil nic pro ochranu svých práv, tak je v rozporu s obsahem spisu. Odůvodnění žalovaného bylo podle žalobce založeno na závěru o nevyužití práv na obranu v domovském státě a důvodnosti trestního stíhání bez jakéhokoli posouzení bezpečnostní a politické situace v domovském státě. Podklady obsažené ve spisu se podle žalobce dostatečně nevztahují k možnostem obrany proti nevyřízení stížností, které se obrátily proti němu. Případný pozitivní trend v zemi původu nikterak nepopírá legitimní obavy žalobce vyplývající z obecně neutěšeného stavu dodržování lidských páv, zejména s přihlédnutím k dosavadním negativním zkušenostem žalobce.

[20] S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 4 Ads 17/2007-66 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), žalobce zdůraznil, že v odůvodnění je nutné uvést skutečnosti, z nichž správní orgán vycházel, a způsob jejich hodnocení a zároveň reagovat na připomínky účastníků řízení a jejich vyjádření. Podle žalobce žalovaný zjištěné informace o zemi původu dostatečně neprovázal s jeho konkrétním případem. Žalobce poukázal rovněž na složitou životní situaci své rodiny, jejímž posouzením se žalovaný nikterak nezabýval. Pokud bude žalobce vrácen do Uzbekistánu, hrozí mu reálné nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82. V závěru žalobce obecně odkázal na blíže nespecifikovanou „*aktuální situaci na území domovského státu*“, jíž je dle jeho názoru nutné zohlednit.

[21] Městský soud žalobu shora uvedeným rozsudkem podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

[22] Úvodem svého posouzení městský soud připomněl rozdíly mezi extradičním řízením a řízením o udělení mezinárodní ochrany a jejich vzájemný vztah, k čemuž odkázal na judikaturu Ústavního soudu (stanovisko pléna ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13, publ. pod č. ST 37/70 SbNU 619) a Nejvyššího správního soudu. Podle městského soudu byl žalovaný povinen bez ohledu na extradiční řízení posoudit naplnění podmínek mezinárodní ochrany, zejména provést vlastní úvahu o přípustnosti trestní odpovědnosti a zasadit azylový příběh do kontextu s důvody trestního stíhání. Byl povinen rovněž posoudit, zda by vydání cizince do jiného státu nebylo v rozporu se zásadou *non-refoulement*.

[23] Městský soud dále odkázal na definici důkazního standardu „*přiměřené pravděpodobnosti*“, obsaženou v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2019, č. j. 4 Azs 250/2019-61. Shodně se žalovaným pak městský soud zdůraznil rozpory ve

výpovědích žalobce, zejména tvrzení o nedotknutelnosti zaměstnance banky (kdyby byl nedotknutelný, k jeho trestnímu stíhání by podle soudu vůbec nedošlo) a pozici jeho bratra (nejprve policista, následně prokurátor, poté zase policista). Nevěrohodnost žalobce potvrzovalo podle městského soudu i tvrzení o odsouzení žalobce, které neodpovídalo skutečnostem zjištěným v rámci extradičního řízení. Městský soud z důvodu nevěrohodnosti žalobce dospěl k závěru, že trestní stíhání nebylo účelově vykonstruované.

[24] Námitku ohledně nezohlednění podání stížnosti a nedostatečného posouzení možného pronásledování (resp. vážné újmy) v domovském státě neshledal městský soud důvodnou. Městský soud dal zapravdu žalobci v tom, že závěr žalovaného o nevyužití ochrany v zemi původu neodpovídá obsahu správního spisu. Podle městského soudu žalobce označil překážku, pro kterou se neobrátil na policii, a to postavení bratra pracovníka banky. Městský soud je však toho názoru, že pokud byl bratr pracovníka banky policistou v T., žalobci to nijak nebránilo obrátit se na policii v N. Rovněž závěr žalovaného o tom, že žalobce se neobracel na státní orgány, neobstojí, neboť žalobce se v zemi původu obrátil na národní banku a prokuraturu. Tato vada však podle městského soudu nezakládá nezákonnost rozhodnutí žalovaného, neboť žalobce se na prokuraturu obrátil v září 2017, ale nevyčkal na výsledek a v prosinci vycestoval. O postup prokuratury se tedy dostatečně nezajímal, byť tak mohl učinit i ze zahraničí. Neprovedení znaleckého posudku ohledně pravosti podpisu žalobce nepředstavuje dle městského soudu natolik závažnou vadu trestního řízení v zemi původu, která by vedla k vyloučení extradice, resp. k udělení mezinárodní ochrany. Městský soud se ztotožnil se závěrem žalovaného, že tím, že si žalobce nevzal advokáta, nehájí svá práva v trestním řízení v Uzbekistánu dostatečně. Podle městského soudu ani snaha zabezpečit rodinu nepředstavuje azylově relevantní důvod, stejně jako samotná hrozba udělení trestu odnětí svobody v případě, že bude žalobci prokázán trestný čin.

[25] K otázce zajištění práva na spravedlivý proces městský soud odkázal na str. 8 rozhodnutí žalovaného, kde je tato námitka obecně vypořádána. Reálné nebezpečí fyzické újmy nelze podle městského soudu opřít o nevěrohodná tvrzení žalobce. Na str. 13 napadeného rozhodnutí se pak žalovaný dle městského soudu dostatečně vyjádřil k obsahu jednotlivých zdrojů informací o zemi původu. Městský soud připomněl, že žalovaný uznal, že jeho závěry nejsou detailní a že úroveň dodržování lidských práv v zemi původu není ideální. Podle městského soudu ale žalovaný situaci vyhodnotil adresně ve vztahu k žalobci. Městský soud konstatoval, že není zřejmé, k jakým aktuálním změnám v zemi původu mělo dojít, a upozornil, že žalobce nekonkretizoval, které jeho návrhy nebo připomínky zůstaly opomenuty. Neztotožnil se ani s námitkami ohledně nedostatečného zhodnocení možného udělení humanitárního azylu. Podle městského soudu naopak návratem žalobce do Uzbekistánu může dojít k obnovení rodinných vazeb, neboť jeho rodina žije právě tam. Městský soud zdůraznil, že ekonomické důvody nejsou azylově relevantní – žalobce si může najít práci v Uzbekistánu či kdekoli jinde, kde bude mít povolen pobyt.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[26] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, a to z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[27] Stěžovatel namítá, že mu měla být udělena doplňková ochrana, neboť je v domovském státě pronásledován a je mu přičítána trestná činnost, které se nedopustil. Přestože žalovaný uznal, že právo na spravedlivý proces je v Uzbekistánu značně omezené a tamní vězeňství vykazuje nepřípustné znaky, dovodil, že se tam stěžovatel může hájit. Konstatování pozitivního trendu v poslední době je fakticky přiznáním nedostatků tamního systému, pro něž jsou stěžovatelovy obavy azylově relevantní. Životní situace stěžovatele se liší od situace jeho krajanů, kteří se mnohdy obracejí na správní orgán v momentě krachu pobytových oprávnění. Stěžovatel však z domovského státu prchal před „*pronásledováním*“, které v rámci správního řízení detailně popsal. Již sama skutečnost, že je pro tvrzený úvěrový podvod žádáno jeho vydání do domovského státu, je azylově relevantním důvodem vzhledem k tomu, jak sám žalovaný popisuje limity práva na spravedlivý proces v Uzbekistánu.

[28] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[29] Žalovaný dle svého vyjádření ke kasační stížnosti v napadeném rozhodnutí detailně popsal důvody, pro něž dospěl k závěru o nevěrohodnosti některých tvrzení stěžovatele. Podle žalovaného stěžovatel ignoruje stěžejní důvody neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a nepokouší se je vyvrátit; nepolemizuje ani s konkrétními závěry a úvahami městského soudu. Žalovaný je toho názoru, že kasační stížnost neprokazuje pochybení žalovaného ani soudu. Z tohoto důvodu žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost, příp. odmítnutí pro nepřijatelnost.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[30] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[31] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

[32] V tomto případě stěžovatel namítá taková zásadní pochybení městského soudu (zejména nesoulad závěrů soudu s obsahem spisu, nepřezkoumatelnost rozsudku a nesprávné posouzení informací o zemi původu), která by mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[33] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[34] Na úvod Nejvyšší správní soud připomíná, že zákon o azylu transponuje, resp. měl již k datu rozhodnutí žalovaného transponovat, do českého právního řádu mj. směrnici 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění) (dále jen „kvalifikační směrnice“), a směrnici 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění), a proto je třeba při výkladu zákona o azylu respektovat zásadu jeho eurokonformního výkladu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS), případně použít ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu přímo ustanovení příslušné směrnice tam, kde vnitrostátní transpozice v daném období absentovala či bohužel stále absentuje.

[35] Dále Nejvyšší správní soud upozorňuje, že kasační stížnost je na samé hranici projednatelnosti – stěžovatel předložil prostřednictvím svého právního zástupce pouze velmi stručnou, terminologicky nepřesnou, vágní argumentaci, přičemž polemizuje zejména se závěry žalovaného, aniž by napadal konkrétní závěry městského soudu. Úroveň kasační stížnosti je však částečně způsobena také přílišnou stručností napadeného rozsudku. Při posuzování informací o zemi původu totiž městský soud pouze krátce zrekapituloval odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, ovšem svůj závěr o adresném posouzení situace stěžovatele nikterak blíže neodůvodnil (pouze se ztotožnil se závěry žalovaného). Je zřejmé, že pokud městský soud nezformuloval podrobnou vlastní argumentaci, stěžovatel se nemohl proti této části rozsudku konkrétněji vymezit a nezbývalo mu než opětovně napadat závěry žalovaného (které městský soud přijal za své).

[36] Nejvyšší správní soud nesdílí ani názor žalovaného, že stěžovatelova argumentace nesměřuje proti skutečným důvodům neudělení mezinárodní ochrany. Proti důvodu neudělení doplňkové ochrany v podobě nevyužití prostředků ochrany v domovském státě, který patrně žalovaný považoval za stěžejní, směřovala žalobní argumentace, městský soud následně této argumentaci přisvědčil (upozornil na podání stížnosti a podnětu na

prokuraturu), přesto však rozhodnutí žalovaného nezrušil. Místo toho městský soud nahradil část odůvodnění, která byla v rozporu se spisem, vlastní argumentací ohledně (ne)využití možností ochrany v domovském státě (T. M. byl policistou v T., stěžovateli tedy nic nebránilo obrátit se na policii v N.; stěžovatel se mohl zajímat o výsledek posouzení podnětu na prokuratuře i ze zahraničí).

[37] Nejvyšší správní soud ovšem musí konstatovat, že ani nově formulovaná argumentace městského soudu ve vztahu k obsahu spisu neobstojí. Jak totiž uvedl stěžovatel již v pohovoru dne 26. 10. 2020, T. M. byl podle něj druhým nebo třetím (nejvýše postaveným) mužem celé uzbecké policie. Pokud tedy městský soud v této části odůvodnění rozsudku přijal stěžovatelovo tvrzení, že T. M. byl významným policistou v T., hlavním městě Uzbekistánu (byť se městský soud zároveň ztotožnil se závěrem žalovaného o nevěrohodnosti tvrzení stěžovatele o tom, že T. M. působil nejprve jako policista v T., následně jako prokurátor v N., aby se nakonec vrátil do policejní funkce v T.), pak nelze bez dalšího dovozovat, že pro stěžovatele bylo bezpečné a hlavně efektivní žádat o pomoc policisty v N. (kteří pravděpodobně spadali pod celostátní vedení policie v T.). Městský soud rovněž upozorňoval, že stěžovatel se mohl obrátit na vyšetřovatele i ze zahraničí, ovšem přehlédl, že stěžovatel již ve svém písemném vyjádření ze dne 9. 10. 2020 tvrdil, že s nimi telefonicky komunikoval. Pokud soud neprovedl žádné kroky k ověření či vyvrácení této informace (např. vyžádáním podkladů z extradičního řízení, jak bude rozvedeno níže) ani neuvedl, z jakých jiných okolností dovozuje její nesprávnost, nelze tvrzení stěžovatele bez dalšího přejít a tvrdit opak.

[38] Navíc otázce, zda jsou státní orgány schopny či ochotny poskytnout stěžovateli ochranu, přisuzují žalovaný i městský soud zcela nemístnou váhu, neboť v daném ohledu dezinterpretují důvody žádosti o mezinárodní ochranu podané stěžovatelem. Těmi není potřeba ochrany před tvrzeným kriminálním jednáním zaměstnance banky, E. M., vůči stěžovateli (jeho tvrzené podvodné jednání vůči stěžovateli by samo o sobě ani nedosahovalo intenzity vážné újmy), ale potřeba ochrany stěžovatele před nezákonným jednáním uzbeckých orgánů v rámci jeho trestního stíhání, a to zejména v podobě mučení či nelidského nebo ponižujícího zacházení s ním ve vazbě a případně i ve výkonu trestu odnětí svobody, ať již z toho důvodu, že by se špatným zacházením se stěžovatelem uzbecké orgány snažily vynutit si jeho doznání za trestný čin, který dle svého tvrzení nespáchal, a odvrátit tak či zmírnit trest právě pro spoluobviněného E. M., který má podle stěžovatele mocného ochránce v osobě svého bratra, vysoce postaveného policisty T. M., nebo jednoduše z toho důvodu, že v uzbeckých věznicích je podle stěžovatele špatné zacházení s vězni běžně rozšířenou praxí, aniž by nutně muselo mít jiný konkrétní důvod, než je krutost dozorců a dalších úředních osob a jejich neochota dodržovat zákon. Stěžovatel se tedy obává v případě návratu do země původu skutečného nebezpečí vážné újmy ze strany státních orgánů, nikoliv soukromých osob, čemuž ovšem hodnocení žalovaného ani městského soudu vůbec neodpovídá.

[39] Pokud jde o hodnocení věrohodnosti výpovědi stěžovatele, jak správně konstatoval městský soud, správnímu orgánu ani soudu v řízení o mezinárodní ochraně nic nebrání ve využití veškerých dostupných informací z řízení extradičního. Řízení o mezinárodní ochraně je přitom z povahy věci často zatíženo důkazní nouzí. Jak poznamenal tento soud např. v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS, *„[v] mnoha případech však musí žalovaný rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani*

žadatel ani žalovaný schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele.“ (srov. též indikátory hodnověrnosti výpovědi žadatele dle čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice a rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, publ. pod č. 4304/2022 Sb. NSS). Je proto s podivem, pokud si správní orgán, resp. alespoň správní soud, nevyžádá informace o konkrétním projednávaném případu, které jsou jednoduše dostupné. Již v rozsudku ze dne 10. 8. 2010, č. j. 4 Azs 10/2010-99, přitom Nejvyšší správní soud upozornil, že „*v praxi je žádoucí, aby ministerstvo vnitra mohlo poznatky a podklady, jež sloužily orgánům rozhodujícím o přípustnosti nebo samotném vydání, využít v azylovém řízení, stejně jako orgány rozhodující v extradičním řízení mohou využít poznatků získaných v řízení o mezinárodní ochraně*“.

[40] Žalovaný ani městský soud si však nevyžádali žádost uzbeckých orgánů o vydání, jejich usnesení o stíhání, resp. o zahájení trestního řízení, o vyhlášení pátrání ani o vzetí stěžovatele do vazby, přestože jim bylo známo, že tyto dokumenty (včetně překladů) byly přílohou návrhu státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem na vydání rozhodnutí o přípustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání do Uzbekistánu. V těchto podkladech přitom mohly být obsaženy informace o tom, jak vypovídali další obvinění, zda jejich věci již byly vyřízeny (a jak), nebo to, jakým způsobem vůbec byly orgány činné v trestním řízení v zemi původu informovány o existenci sporné situace. Tyto informace mohly být relevantní pro posouzení hodnověrnosti výpovědi stěžovatele, na jejímž nedostatku žalovaný částečně založil své rozhodnutí. Z těchto dokumentů rovněž mohly vyplynout indicie o tom, jakým způsobem se uzbecké orgány činné v trestním řízení dozvěděly o pobytu stěžovatele v zahraničí, zda došlo k nějaké telefonické komunikaci přímo se stěžovatelem či jestli stěžovateli byl v zemi původu ustanoven obhájce či opatrovník, který by mohl hájit jeho práva.

[41] Ze správního spisu není i přesto, že správní řízení o udělení mezinárodní ochrany trvalo více než dva a půl roku, ani zřejmé, zda již Krajský soud v Ústí nad Labem o přípustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání do Uzbekistánu rozhodl, jak rozhodl a jestli byl proti tomuto rozhodnutí podán opravný prostředek (příp. s jakým výsledkem). Pro řízení o udělení mezinárodní ochrany sice není rozhodný výsledek řízení extradičního, ovšem v situaci, kdy nebyly vyžádány primární podklady použité v extradičním řízení, by bylo vhodné zohlednit alespoň výsledek jejich posouzení trestním soudem.

[42] Podkladem, jehož absence ve správním spisu je nejzřetelnější, je dokument, z něhož měl stěžovatel dovodit, že byl odsouzen na 10 let vězení. Přestože stěžovatel při doplňujícím pohovoru dne 18. 11. 2022 sdělil, že tento dokument má k dispozici, žalovaný o jeho předložení nepožádal. Je možné, že šlo o dokument, který stěžovatel předložil v řízení extradičním a který podle státní zástupkyně obsahoval „*usnesení o stanovení opatření v nepřítomnosti v podobě zadržení obviněného v souvislosti s vyhlášením pátrání*“, ovšem ani tuto písemnost žalovaný do správního spisu nezaložil. To, že stěžovatel tvrdil, že již byl odsouzen (přestože z žádosti uzbecké prokuratury o vydání stěžovatele k trestnímu stíhání vyplývá, že nikoli), přitom bylo jedním z důvodů vyhodnocení stěžovatelovy výpovědi jako nedostatečně hodnověrné. Z jednotlivých odpovědí stěžovatele na otázky během pohovoru přitom spíše plyne, že stěžovatel jakožto právní laik nebyl schopen rozlišit termíny

„*obvinění*“ a „*odsouzení*“; relevantní pro něj bylo pouze to, že obdržel dokument od soudu a že mu hrozí 10 let vězení. Pokud si v takové situaci správní orgán předmětný dokument nevyžádal (ani neopatřil z jiného řízení, o němž měl povědomost), závěry o nehodnověrnosti výpovědi stěžovatele z tohoto důvodu nejsou přezkoumatelné. Ostatně žalovaný se dopustil podobné nepřesnosti jako stěžovatel, když na straně 4 svého rozhodnutí označil extradiční materiály zaslané státní zástupkyní Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem, které jsou založeny na č. l. 74 až 83 správního spisu a které obsahují zejména doplňující informaci náměstka prokurátora K. okresu ze dne 14. 9. 2021, jako „*rozsudek*“.

[43] Co se týká dalších okolností, z nichž žalovaný dovozoval nedostatek hodnověrnosti výpovědi stěžovatele, lze upozornit, že veškeré materiály získané z extradičního řízení, které byly zařazeny do správního spisu (zejména doplňující informace náměstka prokurátora K. okresu ze dne 14. 9. 2021) potvrzují stěžovatelova tvrzení o tom, že jeho společnost obdržela úvěr (včetně jeho účelu a výše), že jeho čtvrtina byla řádně čerpána, ale zbytek prostředků byl využit na jiné účely, že v celé transakci významně figuroval pracovník banky E. M. a že úvěr byl uhrazen zpeněžením některých zástav a vlastníkem zastavené nemovitosti. Ze žádných podkladů ve spise však neplyne, k čemu by vlastně pánům E. M. a M. R. (kteří i podle uzbecké prokuratury byli těmi, kdo vybrali a utratili peníze) vůbec byla spolupráce se stěžovatelem. Účast stěžovatele na úvěrovém podvodu v jakékoli jiné roli než jako poškozeného vyplývá pouze z tvrzení prokuratury, z nichž není zřejmé, na základě jakých důkazů k nim dospěla. Naopak stěžovatel svou verzi dokládal kopií stížnosti na postup pracovníků banky, o níž se uzbecká prokuratura nikterak nezmiňuje. Jeví se přitom nepravděpodobným, aby stěžovatel na problém kohokoli aktivně upozorňoval, pokud by byl jedním ze spolupachatelů trestné činnosti. Nejvyšší správní soud v této souvislosti v žádném případě nečiní závěry o spáchání trestného činu či přípustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání, pouze poukazuje na to, že nepřesvědčivé podklady z extradičního řízení nemají potenciál dostatečně zpochybnit hodnověrnost výpovědi stěžovatele.

[44] Městský soud obsáhle citoval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2019, č. j. 4 Azs 250/2019-61, který dále odkazuje na rozsudek téhož soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70. Z těchto rozsudků přitom vyplývá, že pokud stěžovatel (resp. jeho výpověď) není vyhodnocen jako celkově nevěrohodný, lze jím tvrzená fakta vyloučit pouze v případě, že je postaveno téměř najisto (s dostatečnou pravděpodobností), že nenastala. Městský soud se však těmito pravidly neřídil, když zpochybnil tvrzení o „*nedotknutelnosti*“ E. M. Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovatel uváděl, že E. M. je „*fakticky nedotknutelný*“. Samotné jeho formální stíhání tudíž tvrzení stěžovatele nevyvrací – obvinění určité osoby z trestného činu ještě neprokazuje skutečný zájem uzbeckých orgánů na jejím odsouzení (a následně reálném potrestání). Tato okolnost naopak může přispívat k obavám stěžovatele, že orgány činné v trestním řízení mají zájem na usvědčení stěžovatele právě z toho důvodu, aby buďto nebylo nutné odsoudit E. M. vůbec či mu uložit jen mírný trest. K otázce postavení T. M. (bratra E. M.) lze připustit, že jeho tvrzené přesuny mezi policií a prokuraturou se jeví nezvyklými, ovšem při absenci jakýchkoli jiných informací o zemi původu v daném ohledu je taktéž nelze bez dalšího vyloučit; ostatně kariéra zahrnující (byť i opakované) střídání vysokých policejních funkcí s funkcí státního zástupce není nepředstavitelná ani v ČR.

[45] Z § 28 odst. 1 zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 nebo § 14 téhož zákona, udělí azyl přednostně. Pokud tedy správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda žadatel nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany.

[46] Stěžovatel v kasační stížnosti netvrdil, že by u něj byly naplněny důvody pro udělení azylu, namítá pouze nesprávnost závěru o neudělení doplňkové ochrany.

[47] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu *„[d]oplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště*“.

[48] Za vážnou újmu se podle § 14a odst. 2 zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, *„považuje*

a) uložení nebo vykonání trestu smrti
b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“.

[49] Stěžovatel v průběhu celého správního i soudního řízení konzistentně tvrdí, že v případě návratu do země původu bude ve vazbě podroben mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání nebo bude ve vězení dokonce zabit, protože se nechce přiznat k činu, který nespáchal a který mu má být uzbeckými orgány připisován, aby byla odvrácena pozornost od skutečného pachatele, jímž má být dle stěžovatele bankovní úředník E. M., bratr vysoce postaveného policejního důstojníka, T. M. Stěžovatel namítá rovněž obecně nevyhovující stav vězeňství a justice, kdy v rámci trestního řízení a výkonu trestu odnětí svobody má docházet k pošlapávání základních zásad spravedlivého procesu a ke špatnému zacházení s obviněnými i s odsouzenými.

[50] Pro úplnost lze poznamenat, že již ve zprávě ze dne 19. 1. 1989, *Soering proti Spojenému království*, stížnost č. 14038/88, tehdejší Evropská komise pro lidská práva s odkazem na svou předchozí rozhodovací praxi jednoznačně konstatovala, že i v případě vyhoštění nebo extradice může vyvstat otázka, zda v přijímajícím státě nebude jednotlivec podroben zacházení rozpornému s čl. 3 Úmluvy, jemuž v zásadě odpovídá dnešní koncept vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, resp. čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice. Na tento závěr navázala i následná bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která se běžně zabývá i případy extradice do zemí, které Úmluvou nejsou vázány (v některých případech dokonce i těch, které Úmluvu ratifikovaly). I v projednávané věci je tudíž nutno posoudit, zda porušení čl. 3 Úmluvy reálně nehrozí, v opačném případě by bylo nutné stěžovateli doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu udělit.

[51] Podle čl. 3 Úmluvy *„[n]ikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu*“. Za účelem definice pojmu „*mučení*“ přitom Evropský soud pro lidská práva aplikuje čl. 1 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání, podle něhož „*‚mučení‘ znamená jakékoli jednání, jímž je člověku úmyslně působena silná bolest nebo tělesné či duševní utrpení s cílem získat od něho nebo od třetí osoby informace nebo přiznání, potrestat jej za jednání, jehož se dopustil on nebo třetí osoba nebo z něhož jsou podezřelí, nebo s cílem zastrašit nebo přinutit jej nebo třetí osobu nebo z jakéhokoli jiného důvodu založeného na diskriminaci jakéhokoli druhu, když taková bolest nebo utrpení jsou působeny veřejným činitelem nebo jinou osobou jednající z úředního pověření nebo z jejich podnětu či s jejich výslovným nebo tichým souhlasem. Toto vymezení nezahrnuje bolest nebo utrpení, které vznikají pouze v důsledku zákonných sankcí, jsou od těchto sankcí neoddělitelné nebo jsou jimi vyvolány náhodou.*“. Je zřejmé, že stěžovatelem tvrzené obavy jednoznačně spadají pod tuto definici. První otázkou tedy je, zda jde o obavy důvodné, ovšem i pokud by se v dané věci nejednalo o vykonstruované obvinění a stěžovateli by ani nehrozilo násilné vynucování jeho doznání, zbývalo by posoudit, zda by mu i tak po jeho vydání k trestnímu stíhání do země původu hrozilo v tamní vazbě či následně ve výkonu trestu odnětí svobody skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a to vzhledem k tomu, že by taková praxe byla v uzbeckých věznicích běžná a tolerovaná.

[52] Nejvyšší správní soud připomíná, že čl. 3 Úmluvy (spolu s čl. 2, který chrání právo na život) představuje jednu z nejzákladnějších hodnot demokratických společností (srov. např. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 2. 2009, *A. a další proti Spojenému království*, stížnost č. 3455/05, bod 126). Nejsou z něj tudíž připuštěny žádné výjimky za žádných okolností, a to ani za mimořádné situace (srov. čl. 15 odst. 2 Úmluvy). Žalovaný ve svých rozhodnutích, včetně toho nyní posuzovaného, vytrvale opakuje, že aby došlo k rozporu s čl. 3 Úmluvy, ponížení a pokoření, které trest provázejí, musejí dosáhnout mimořádné úrovně. Tento přístup však neodpovídá judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, podle níž postačuje, aby špatné docházení dosáhlo „*minimální úrovně závažnosti*“ (viz např. rozsudek ze dne 18. 1. 1978 *Irsko proti Spojenému království*, stížnost č. 5310/71). Posuzování takové úrovně závažnosti je pak závislé na okolnostech konkrétního případu.

[53] Jak upozorňuje odborná literatura, tato hranice se mění v čase: „*Princip evolutivní interpretace se aplikuje i u čl. 3 EÚLP. Proto některá jednání, která dříve spadala mimo jeho působnost, mohou v budoucnosti dosáhnout nutné úrovně závažnosti, aby šlo o jednání v rozporu s tímto článkem [Hénaf proti Francii, rozsudek, 27. 11. 2003, č. 65436/01, § 55].*“ (KRATOCHVÍL, Jan. Kapitola XIII [Zákaz mučení (čl. 3 EÚLP)]. In: KMEC, Jiří, KOSAŘ, David, KRATOCHVÍL, Jan, BOBEK, Michal. Evropská úmluva o lidských právech. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 403). Pro posouzení naplnění podmínky minimální úrovně závažnosti je tedy nutné vycházet z novější judikatury Evropského soudu pro lidská práva (např. rozsudky ze dne 28. 9. 2015, *Bouyid proti Belgii*, stížnost č. 23380/09, ze dne 30. 4. 2020, *Castellani proti Francii*, stížnost č. 43207/16, či ze dne 2. 6. 2020, *Pranjić-M-Lukić proti Bosně a Herzegovině*, stížnost č. 4938/16).

[54] Již v rozsudku ze dne 4. 12. 1995, *Ribitsch proti Rakousku*, stížnost č. 18896/91, bod 38, přitom Evropský soud pro lidská práva zdůraznil, že pokud jde o osobu zbavenou svobody, jakékoli použití fyzické síly, které nebylo nezbytně nutné v důsledku jejího

vlastního chování, snižuje lidskou důstojnost a v zásadě představuje porušení práva zakotveného v čl. 3 Úmluvy. To je relevantní i v projednávané věci, kde se stěžovatel obává mučení za účelem získání jeho přiznání, příp. dokonce natolik špatného zacházení v rámci vazby či trestu odnětí svobody, které by mohlo vést k jeho smrti.

[55] Evropský soud pro lidská práva se mnohokrát zabýval i vydáváním osob konkrétně do Uzbekistánu. V rozsudku ze dne 26. 6. 2014, *Egamberdiyev proti Rusku*, stížnost č. 34742/13, soud shrnul zprávy o zemi původu zpracované Human Rights Watch a Amnesty International a dospěl k jednomyslnému závěru, že navrácení stěžovatele v uvedené věci do Uzbekistánu by představovalo porušení čl. 3 Úmluvy. K témuž závěru soud dospěl rovněž v rozsudku ze dne 26. 2. 2015, *Khalikov proti Rusku*, stížnost č. 66373/13, kde mimo jiné zdůraznil, že samotná existence právních předpisů a mezinárodních smluv, které mají garantovat respekt k základním právům, není dostatečnou ochranou proti hrozbě špatného zacházení v situaci, kdy podle zpráv spolehlivých zdrojů se orgány dané země přímo dopouštějí (nebo tolerují) jednání, které je ve zjevném rozporu se zásadami Úmluvy.

[56] Nejvyšší správní soud připouští, že velké množství případů zahrnujících vydání do Uzbekistánu se týká osob, které byly stíhány či pronásledovány pro politickou nebo náboženskou činnost (srov. např. rozsudky ze dne 28. 5. 2014, *Akram Karimov proti Rusku*, stížnost č. 62892/12, či ze dne 4. 11. 2010, *Sultanov proti Rusku*, stížnost č. 15303/09), přičemž takovou „zájmovou" osobou stěžovatel není. Nicméně k závěru o porušení čl. 3 Úmluvy v případě vydání do Uzbekistánu dospěl Evropský soud pro lidská práva i v rozsudku ze dne 10. 6. 2010, *Garayev proti Ázerbájdžánu*, stížnost č. 53688/08, který se týkal osoby obviněné z vraždy.

[57] Další mylný, byť v každém jeho rozhodnutí zdůrazňovaný, závěr žalovaného je ten, podle něhož „*skutečné nebezpečí*" vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu [„*reálná hrozba*" vážné újmy dle čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice] nehrozí tam, kde vážná újma „*vůbec nastat nemusí či může nastat jedině v případě přidružení se jiných okolností nebo skutečností, které dosud nelze předjímat*". Takové pojetí vůbec neodpovídá konceptu reálného nebezpečí („*real risk*") špatného zacházení dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (viz např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 28. 2. 2008, *Saadi proti Itálii*, stížnost č. 37201/06), přičemž Nejvyšší správní soud v této souvislosti upozorňuje rovněž na svou ustálenou judikaturu, např. již na rozsudek ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, v němž uvedl: „*Přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu [...] je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (tzn., že test ‚přiměřené pravděpodobnosti' představuje nižší důkazní standard než v civilních věcech) [tím méně to znamená, že v případě návratu do země původu musí být nastání nežádoucího důsledku prakticky jisté (tzn., že test ‚přiměřené pravděpodobnosti' představuje a fortiori i nižší důkazní standard než standard ‚nade vší pochybnost' v trestních věcech)], nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným.*"

[58] Tomuto pojetí skutečného nebezpečí vážné újmy odpovídá např. i rozsudek zdejšího soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 Azs 137/2018-50, publ. pod č. 3801/2018 Sb. NSS, podle něhož „*[p]rokáže-li se v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany (§ 10 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu), že v žadatelově zemi původu existují natolik závažné nedostatky*

v systému vězeňství a justice, které se týkají obecně všech trestně stíhaných či vězněných osob a které ve svém důsledku představují hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy, nemusí žadatel (který je v zemi původu trestně stíhán) za účelem udělení doplňkové ochrany (§ 14a téhož zákona) prokazovat, že vážná újma bude způsobena právě jemu".

[59] Právě optikou výše uvedených východisek je pak nutno posuzovat informace o zemi původu v projednávané věci.

[60] Z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 16. 5. 2022 žalovaný dovodil, že „*uzbecká policie je funkčním prostředkem hájení práv občanů a po provedených reformách je schopna přijmout příslušná opatření, pokud se na ni občan s obavou z ohrožení obrátí*". Tyto závěry však vznikly přeformulováním věty, která tak pozitivně nevyznívá („*Uzbecká policie je průměrně fungující vnitrostátní ochranný prostředek hájení práv občanů.*"), a zároveň byly vytrženy z kontextu – odstavec připouštějící zlepšení po provedených reformách je zakončen větou: „*Existují však i výjimky.*" Pro projednávanou věc je zároveň velmi relevantní pasáž týkající se stížností občanů: „*Ano, lze podat stížnost, ale to neznamená, že systém funguje velkolepě. Dle svědectví ochránců LP se vyskytly případy, kdy takovéto stížnosti byly jednoduše ignorovány, někdy se dokonce podaná stížnost obrátila proti samotnému stěžovateli.*" Z tohoto zdroje lze rovněž upozornit na kladnou odpověď na otázku, zda jsou „*známy případy, kdy policie bezdůvodně odmítla prošetřovat některé skupiny trestných činů či některé skupiny pachatelů*", a na konstatování: „*Případů zneužití státní moci je celá řada.*" (následuje popis jednoho konkrétního příkladu). Nelze rovněž přehlédnout upozornění, že úřad ombudsmana není nestranný a ve většině případů chrání především zájem státu.

[61] Z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 1. 2023 podle žalovaného vyplývá, že uzbeckým občanům, kteří v zahraničí neúspěšně žádali o mezinárodní ochranu, po návratu do země původu žádné nebezpečí nehrozí. Ani tento závěr však nelze paušálně přijmout, neboť informace doslova uvádí: „*ZÚ T. nemá poznatky o diskriminaci ze strany státních orgánů z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu v zahraničí, nemůže ji ale vyloučit.*" Zároveň z tohoto zdroje vyplývá, že občan Uzbekistánu, který pobývá delší dobu v zahraničí bez registrace na portálu Ministerstva zahraničních věcí Uzbekistánu, může být pokutován, a dokonce zbaven občanství.

[62] Z překladu výše zmiňované zprávy Amnesty International žalovaný vyvodil, že v posledních letech jsou zaváděny mechanismy s cílem zabraňovat mučení a jiným formám špatného zacházení a násilí vůči uvězněným osobám. Žalovaný však i zde vybral pouze prvoplánově pozitivní informace, aniž by přihlédl k jejich kontextu. Zpráva Amnesty International konkrétně uvádí: „*Byl předložen návrh zákona o nezávislém mechanismu pro řešení stížností na mučení, avšak zprávy o mučení a jiném špatném zacházení, včetně úmrtí ve vazbě a vězení, se nadále objevovaly.*" Rovněž v části věnované vyšetřování mučení je po úvodním shrnutí záměrů politických představitelů konstatováno: „*Zprávy o mučení se však nadále objevovaly.*"

[63] Nejobsáhlejším zdrojem informací o zemi původu a zároveň nejvíce relevantním pro posuzované otázky však byl překlad části zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu lidských práv v Uzbekistánu. Na základě této zprávy i žalovaný připustil, že podmínky v uzbeckých věznicích jsou obecně spíše špatné. Zpráva konkrétně uvádí: „*Dostupnost pitné vody a kvalitních potravin a sprch či jiných hygienických zařízení byla špatná. Vězni byli často závislí na rodinných příslušnících, kteří je navštěvovali a přinášeli potřebný proviant. Cely byly*

často přeplněné a topení, chlazení a osvětlení ve starších objektech bylo nevyhovující.“ Dále zpráva konstatuje: „*Mezinárodní výbor Červeného kříže nenavštívil vězněné osoby od roku 2013. Někteří nezávislí pozorovatelé měli omezený přístup k některým částem vězeňského systému, včetně zařízení pro vyšetřovací vazbu.*“

[64] Rovněž ze zprávy Ministerstva zahraničí USA však žalovaný zároveň dovodil pozitivní trend v oblasti předcházení mučení či jinému špatnému zacházení s vězni, ovšem nepřihlédl k dosud existujícím problémům. Již v rámci shrnutí je totiž v této zprávě uvedeno: „*Vyskytly se zprávy, že příslušníci bezpečnostních orgánů a orgánů vynucujících dodržování zákonů, zejména policisté a pracovníci věznic se dopustili porušení lidských práv. Významné problémy v oblasti lidských práv zahrnovaly věrohodné zprávy o těchto jevech: nezákonná či svévolná zabití, včetně mimosoudních zabití; mučení nebo kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání; svévolné zatčení či věznění; […]. Beztrestnost pracovníků státních orgánů zůstávala všudypřítomná navzdory určitým snahám orgánů vynucujících dodržování zákonů o vyšetřování státních úředníků v souvislosti s případy porušení lidských práv a korupcí.*“ Tato zpráva obsahuje rovněž popis několika konkrétních případů, kdy byly osoby ve vazbě či výkonu trestu podrobeny mučení, na jehož následky v některých případech dokonce zemřely. V kontextu těchto informací se jeví konstatování žalovaného, že výkon vazby či trestu odnětí svobody „*je jistě nepříjemnou záležitostí v každé zemi*“, velmi přehnaným eufemismem.

[65] Ministerstvo zahraničí USA dále upozorňuje: „*V roce 2020 Výbor OSN proti mučení vyslovil závěr, ‚že pracovníci policejních, vyšetřovacích a vězeňských orgánů se nadále dopouštějí mučení a špatného zacházení a k mučení a špatnému zacházení dochází na jejich podnět a s jejich souhlasem, a to zejména s cílem získat doznání nebo informace k použití v trestním řízení‘.*“ Tyto informace podle zprávy potvrzují i lidskoprávní aktivisté, kteří konkrétně uváděli, že „*přestože již byla ukončena praxe spočívající v koordinovaných příkazech vydávaných nadřízenými, aby byly mučeny konkrétní zadržované osoby, metody a postoje policistů přetrvaly, a k většině případů porušení lidských práv docházelo během výslechů, když policie ve snaze získat doznání používala fyzické hrubé zacházení* [pozn. soudu: v originále „*physical abuse*“], *například bití a psychologické taktizování*“.

[66] Mezi další okolnosti svědčící o nedostatečné úrovni ochrany práv stíhaných a odsouzených osob, které vyplývají ze zprávy Ministerstva zahraničí USA, patří zejména monitorování rozhovorů s advokáty, překračování zákonné délky vazby, vylučování obhájců jednajících v zájmu svých klientů z advokátní komory, nedostatečný přístup vězněných osob k soudu, podepisování „dohod“ o mlčenlivosti (které brání zveřejňování problematických případů), nátlak policejních orgánů a prokuratury na soudce či šikanování propuštěných vězňů.

[67] Z uvedených informací o zemi původu podle Nejvyššího správního soudu jednoznačně vyplývá, že byť zejména od nástupu nového prezidenta Šavkata Mirzijojeva dochází k jistému zlepšení a je patrná snaha některých uzbeckých orgánů a představitelů případům špatného zacházení předcházet, vzhledem k tomu, že se dosud jednalo o plošně se vyskytující a uzbeckými orgány nejen tolerovanou, ale i aktivně využívanou praxi, případy mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestání zejména obviněných a odsouzených osob nadále ve značném počtu přetrvávají a nejedná se tedy o případy v uzbeckém vězeňství a justici ojedinělé. Tyto systémové problémy se přitom projevují často právě v případech vazebně stíhaných osob, neboť policisté a zaměstnanci věznic běžně

přistupují k vynucování přiznání fyzickým či psychickým násilím. Následná snaha o nápravu (včetně přezkoumání odsouzení, k němuž došlo právě v důsledku těchto nepřípustných vyšetřovacích metod) je pak komplikována nedodržováním základních zásad spravedlivého procesu. Ze všech informací o zemi původu je zároveň zřejmé, že nejde pouze o excesy jednotlivých představitelů státní moci, ale o systémové nedostatky, které nelze jednoduše napravit pouhými změnami předpisů a politickými proklamacemi.

[68] Vzhledem k tomu, že v projednávané věci bylo jednoznačně prokázáno, že v Uzbekistánu existují natolik závažné nedostatky v systému vězeňství a justice, které se týkají obecně všech trestně stíhaných, v souladu s výše citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 Azs 137/2018-50, nebyl stěžovatel povinen prokázat, že on konkrétně naplňuje určité specifické znaky, z nichž by plynulo, že vážná újma bude způsobena právě jemu. Naopak, už jen skutečnost, že z extradičního řízení jednoznačně vyplynulo, že stěžovatel je stíhanou osobou, na niž byla v zemi původu uvalena vazba a jíž velmi reálně hrozí odsouzení k trestu odnětí svobody, představuje ve spojení se shromážděnými informacemi o zemi původu dostatečný podklad pro závěr, že stěžovateli hrozí v případě navrácení do Uzbekistánu skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu, a to i v případě, že by se jeho tvrzení o tom, že trestní obvinění proti němu bylo vykonstruováno a že bude násilně nucen doznat se k trestného činu, který nespáchal, skutečně ukázala jako nehodnověrná. Riziko, že bude ve vazbě a následně ve výkonu trestu odnětí svobody vystaven špatnému zacházení, by bylo i tak natolik vysoké, že by dosahovalo standardu „*skutečného nebezpečí*“ vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu [„*reálné hrozby*“ vážné újmy dle čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice].

[69] Na tomto závěru nic nemění ani tvrzení žalovaného, že Generální prokuratura Republiky Uzbekistán poskytla „*ujištění, že jmenovaný nebude podroben mučení, násilí či jinému surovému a ponižujícímu zacházení*“. Ve správním spise totiž není obsažen žádný podklad, z něhož by byl patrný přesný text onoho ujištění, rozsah pravomocí generální prokuratury (z něhož by jednoznačně vyplynulo, že generální prokuratura má natolik přímý vliv na vyšetřování, případně dohled nad výkonem trestu odnětí svobody, že je schopna odpovídající zacházení s vydávaným skutečně zajistit) a zejména způsob kontroly tohoto závazku ze strany orgánů České republiky (nejspíše prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v Uzbekistánu). Institutem tzv. diplomatických záruk se přitom tento soud podrobně zabýval např. v rozsudku ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 Azs 235/2019-25, publ. pod č. 3934/2019 Sb. NSS, kde dospěl k následujícímu závěru: „*Praxe tzv. (diplomatických) záruk není nijak standardizována ani systemizována a při jejich hodnocení je nezbytné dbát na to, aby byla skutečně zajištěna náležitá ochrana před nebezpečím porušení principu non-refoulement. Na posouzení kvality a spolehlivosti poskytnutých záruk nelze rezignovat, a to tím spíše, pokud ve vztahu k danému státu existují vážné pochybnosti týkající se systémových nedostatků ve vězeňství.*“

[70] Lze poznamenat, že uzbeckými diplomatickými zárukami se zabýval rovněž Evropský soud pro lidská práva mimo jiné v rozsudcích ze dne 24. 4. 2008, *Ismoilov a další proti Rusku*, stížnost č. 2947/06 (na který odkazuje rovněž v předchozím odstavci citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu) a také již zmiňovaný rozsudek ve věci *Sultanov proti Rusku*. Zde Evropský soud pro lidská práva dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že praxe mučení je renomovanými mezinárodními zdroji popisována jako systematická, soud není

přesvědčen, že ujištění uzbeckých orgánů poskytují spolehlivou záruku proti riziku špatného zacházení (bod 73).

[71] Jak vyplývá z výše uvedeného, pro udělení doplňkové ochrany plně postačuje již samotný obsah zpráv o zemi původu, z něhož vyplývají přetrvávající systémové nedostatky vězeňství a justice v Uzbekistánu. Proto není, jak již bylo konstatováno, rozhodné, zda se žalovanému v dalším řízení podaří shromáždit dostatek podkladů, které by byly způsobilé v souladu s čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice vyvrátit hodnověrnost výpovědi stěžovatele v otázce vykonstruovanosti trestního obvinění proti němu. V projednávané věci bylo prokázáno, že hrozí porušení principu *non-refoulement* ve smyslu čl. 3 Úmluvy (čl. 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv EU), což odůvodňuje udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu.

IV.
Závěr a náklady řízení

[72] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu. Zruší-li přitom Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu, a pokud již v řízení před krajským (městským) soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný, jak již bylo uvedeno, postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.]. To znamená, že pokud budou i nadále splněny podmínky pro vydání meritorního rozhodnutí žalovaného o žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu a nedojde ani k dramatické změně skutkových okolností pro posouzení důvodnosti této žádosti (jakou by bylo zejména případné prokazatelné ukončení trestního stíhání stěžovatele v zemi původu a s tím spojené stažení žádosti o vydání stěžovatele k tomuto trestnímu stíhání), je žalovaný povinen stěžovateli udělit doplňkovou ochranu dle § 14a zákona o azylu. Pokud by tak v rozporu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu neučinil, byl by správní soud v případném dalším zrušujícím rozsudku povinen na základě rozsudku velkého senátu Soudního dvora EU ze dne 29. 7. 2019, *Torubarov*, C-556/17, ECLI:EU:C:2019:626, přijatého k výkladu čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, stěžovateli přímo udělit doplňkovou ochranu i přesto, že mu vnitrostátní právo jinak takovou pravomoc nesvěřuje (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018-46, publ. pod č. 4029/2020 Sb. NSS).

[73] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch a podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu přísluší vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel neměl náklady se zaplacením soudních poplatků, neboť žadatel o mezinárodní ochranu je v soudních řízeních ve věcech mezinárodní ochrany od

placení soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, osvobozen.

[74] Stěžovatel ovšem vynaložil náklady na právní zastoupení. V řízení před městským soudem i v řízení před Nejvyšším správním soudem byl stěžovatel zastoupen advokátem JUDr. Matějem Šedivým. Proto mu náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). Náklady stěžovatele za řízení před správními soudy spočívají v částce odpovídající odměně advokátovi ve výši 3 x 3100 Kč za tři úkony právní služby, tj. převzetí a přípravu zastoupení, sepsání žaloby a sepsání kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu], v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 3 x 300 Kč za tyto úkony (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) a v částce odpovídající DPH 21 %. Celkem tedy přísluší stěžovateli náhrada nákladů řízení ve výši 12 342 Kč. K jejímu uhrazení stanovil Nejvyšší správní soud žalovanému přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 1. listopadu 2023

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu